

DE MALEISCHE BEER (*Ursus malayanus*).

Oost-Indië bezit (den Binturong, *Arctictis penicillata*, Tem. m. niet mede gerekend) slechts één vertegenwoordiger van de familie der beren, n. l. de Maleische beer, door de Maleiers *Broeang*, door de Batta's *Kiboel* genoemd. De Maleiers op Sumatra (Deli) onderscheiden echter volgens dr. HAGEN twee soorten, n. l. de gewone en een grootere, zonder keelvlak. Ook de Batta's spraken hem van een beer zonder keelvlak. BICKMORE deelt mede dat men deze beren gewoonlijk zonberen (*Helarctos malayanus*) noemt, wegens hunne gewoonte om zich in den heeten zonneschijn te koesteren.

De Maleische beer heeft eene lengte van ongeveer 1.4 M. bij eene hoogte van 0.70 M. Hij heeft een gerekt maar toch plomp gebouwd lichaam, dikken kop, breeden snuit, kleine ooren en zeer kleine oogen. De teenen zijn naar verhouding lang, met krachtige klauwen. De kort-harige maar dichte vacht is glanzig zwart, met uitzondering van de zijden van den snuit, die vaalgeel zijn en een lichte geelachtige vlek op den borst, die soms den vorm van een hoefijzer heeft, halvemaaenvormig of ringvormig is.

Hij komt voor op Sumatra en Borneo.

»De *broeang*», zegt dr. HAGEN, »is een veel voorkomende en meer dan de tijger gevreesde gast in de aanplantingen van kokosnoten; want hij beklimt de boomen om de jonge uitspruitsels machtig te worden, waardoor de boomen doodgaan en groote schade wordt aangericht. Een boom welke door hem bezocht is, draagt nog jaren lang de indrukken van zijn diep in den bast gedrongen klauwen. Natuurlijk zoekt hij ook den honing der bijen te bemachtigen, doch de sluwe bijen zoeken voor hunne nesten de hoogste boomen met den gladsten stam uit, zoo dat voor meester Petz geen kans bestaat den honing te bemachtigen.»

»Eenzaam en langzaam gaat de *broeang* zijns weegs, ook op den dag, en heeft derhalve menige ontmoeting met den mensch, wien hij echter, als men hem rustig laat gaan, niet aanvalt. Integendeel wijkt hij voor hem, maar niet zoo laf-vreesachtig als de tijger, doch om

zoo te zeggen waardig, zich zijne kracht bewust en zonder zich te haasten."

»Ik had eenmaal eene ontmoeting met een beer, toen ik, zonder geweer, op de vlinderjacht een weg door het bosch volgde. Een hoek omslaande liep ik hem bijna tegen het lijf. Hij draaide zich om en liep langzaam en onder een geergerd hau-hau-hau, dat het best te vergelijken is met het geblaf van een hond, heen en ik kon zijn stevigen draf nog een tijdlang in het woud hooren."

Zoo heel onschuldig schijnt de *broeang* echter toch niet te zijn; ten minste bij Mohnike vindt men gewag gemaakt van een chinees, die bij Sambas door vier beren werd gedood. Eenige soldaten van het fort, aldaar toevallig langs den weg komend, kwamen te laat om den man te redden. Zij schoten twee beren dood en verjoegen de andere terwijl zij het lichaam, waarvan de beren reeds een deel hadden verslonden, te Sambas brachten.

Men treft den Maleischen beer in Indië zeer dikwijls in gevangenschap aan, zoowel bij Inlanders als bij Europeanen. »Ook ik," zegt dr. HAGEN, »heb ze meer dan eens langen tijd gehad, doch alleen als zij nog zeer jong en klein zijn geven zij u plezier. De mijnen liepen mij als hondjes na, maar waren zeer nieuwsgierig, zoodat zij alles onderzochten en besnuffelden, waardoor zij, als ik met hen wandelde, achterbleven, op mijn roepen geen acht sloegen en ik ze dikwijls verloor. In een donker hok opgesloten, sliepen zij bijna den geheelen dag, totdat ik ze er uit liet om te spelen of te gaan wandelen. Ik voedde ze met rijst, melk en vruchten. Toen zij grooter werden en tanden kregen, begonnen zij gevoelig aan de met hen spelende hand te knabbelen en deden duidelijk moeite om die klein te krijgen, zoodat het later niet meer geraden was ze bij het spelen aan te raken. Toch waren zij niet boos of valsch, maar beten slechts uit gewoonte. Toen zij grooter werden luisterden zij niet meer naar mij, maar liepen, als ze uit hun hok waren gelaten, waarheen zij wilden, doch nimmer ver weg."

»Lieden, welke zich veel met jonge dieren bemoeien en ze steeds bij zich, ja zelfs in bed nemen, zooals b. v. met de *njais* of indische huishoudsters dikwijls het geval is, krijgen ze zeer tam, zoodat zij op hun roepen uit den meest verwijderden hoek van het huis komen aanloopen, zich gaarne laten liefkoozen en ook liefkoozingen beantwoorden, kortom, zich als een welopgevoede jonge hond gedragen. Toch houden ook deze zich jegens vreemden altijd schuw en boosaardig, zoodat

geen vreemde ze durft aanraken en met den tijd, na ongeveer een jaar of langer, houdt zelfs bij de tamste dieren alle gedweeheid op. Ik heb dit bij zes jonge beren geconstateerd. Zij worden dan wel juist niet boosaardig, maar onverschillig, vreezen hun meester niet meer en geven niets meer om hun tehuis. Zij nemen alleen hun voedsel nog aan, beginnen langzamerhand zelfstandig te worden en blijven op een goeden dag weg."

»Een kennis van mij hield een jongen beer langer dan een jaar; hij was zoo tam als een hond en stond zelfs vreemden toe met hem te spelen. Deze toestand werd in het tweede jaar langzamerhand anders. Petz begon zijne uitstapjes uittestrekken tot in het naaste woud, klom op stoelen en tafels en zelfs in de bedden; als zijn meester hem wilde straffen liet hij hem op eene wijze, die geen twijfel aan zijne bedoelingen overliet, de tanden zien en verdroeg ten laatste niet de geringste straf meer, zoodat zelfs zijn meester eindelijk verscheidene keeren de vlucht voor hem moest nemen. Kortom de beer gedroeg zich alsof het geheele huis hem toebehoorde. Dit werd hoe langer hoe erger. Toen hij eindelijk des nachts tot in de hutten der koelies doordrong en de lui verschrikte en het hun lastig maakte door zijn zoeken naar iets eetbaars, zonder echter daarbij ooit iemand kwaad te doen, werd besloten hem op te sluiten. Maar nu werd het dier steeds wilder en onhandelbaarder en het einde was, dat zijn meester, nadat hij eens duchtig in de hand gebeten was, hem doodschoot."

Het resultaat dat men met het opvoeden van jonge *broeangs* bereikt is niet anders, dan dat hij voor den mensch geen vrees krijgt en, daar deze hem geen kwaad doet, hem van zijn standpunt nog verachten leert toe."

Een andere ondervinding deed RAFFLES op, die volgens BREHM, een beer bezat, welke vrij rondliep en niet het geringste kwaad deed. Hij kon zelfs in de kinderkamer gelaten worden en men behoefde hem nimmer aan een ketting te leggen of door slagen te straffen. Meer dan eens kwam hij zeer netjes aan tafel en vroeg om wat eten. Hij toonde zich een echten fijnproever, daar hij geen andere vruchten dan mangos eten en niets anders dan champagne drinken wilde. Van dezen wijn was hij een hartstochtelijk liefhebber en als hij een tijd lang zijn lievelingsdrank niet kreeg verloor hij, naar het scheen, zijn goed humeur. Iedereen in huis hield van hem en hij deed zelfs het kleinste dier geen kwaad.

Ook BICKMORE verhaalt van een beer van den adsistent-resident van Bengkoelen, die zeer tam was.

De Maleische beer behoort tot de weinige dieren welke zelfs voor den koningstijger niet uit den weg gaan. BICKMORE verhaalt daarvan het volgende geval.

De adsistent-resident (van Bengkoelen) verhaalde mij van een merkwaardig gevecht tusschen twee andere bewoners dezer wouden. Toen hij controleur was op een kleinen post, een weinig ten noorden van hier gelegen, kwam op zekeren morgen een inboorling hem vragen of hij ook de gewone door het Gouvernement uitgelooofde premie kreeg als hij een dooden tijger vond en diens kop bracht. Op een toestemmend antwoord vertelde de inboorling dat er zeker in het woud nabij zijne kampong een gevecht tusschen twee tijgers had plaats gehad, want men had hun gebrul en gehuil gehoord en zij hadden zoolang gevochten, dat er ongetwijfeld een op de plaats was doodgebleven. Eenige mannen gingen nu naar den verwachten buit zoeken en bevonden spoedig dat het gevecht niet, gelijk zij vermoedden, tusschen twee tijgers was geweest; maar tusschen een tijger en een beer en dat beiden dood waren. De beer hield den tijger nog omklemd en deze had zijne tanden diep in den nek van den beer gedrukt. De inboorlingen zochten toen eenige rottingen bij elkander, bonden die om de twee dieren, juist zooals zij daar lagen, en droegen hen aan een lang bamboes naar het bureau van den controleur, die in zijn volgend officieel rapport een omstandig verslag van dit zeldzaam tweegevecht gaf."

Twello, Sept. 1901.

J. HENDRIK VAN BALEN.